НАРОДНИ БРОЈ 12.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: сваког четвртка, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка нарочито за шире народне кругове уређени могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. се плаћа врсте сваких ситних слова; за жиг од сваког по 30 новч. сваки пут.
За „Приповедање“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 47. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 24. МАРТА 1895. ГОДИНА XXX.

У данашњим тешким приликама, кад се подигла и хала и врана, да нас са бедема отерају, а „Заставу“ искину из наших руку, стигосмо ево пред другу четврт тридесете године „Заставине“. Ко има жара и мара за општу нашу ствар, нека похита с претплатом и нека нам набави читача и претплатника за нову четврт.

МАЋЕДОНИЈА.

По европској штампи и опет је на дневном реду старо источно питање, ал' у новом облику, у облику мађедонског питања. Ова стара лепа српска земља начињена је пустом европском баштином, о коју се многи отимају, јер и ако сада још има господара, ускоро ће бити пуста, бити без њега. И на њу су многи око бацили. Стари непријатељ самосталности балканских држава, грабљива Аустрија умешала је и овде своје прсте. Преко Бугарске, преко Кобурговића, њен је план да завлада Мађедонијом и Старом Србијом. Њу и сада гони она стара: Drang nach Osten, и као манит човек што има једну и једину идеју, и њу мучи само: Солун, то средиште истока, та капија даљему путу.

Аустрија се не бори отворено на Балкану. Она стоји тек за леђи, а на попришту видимо ми друге државе, видимо Србију и Бугарску. Црна бугарска пропаганда, која не преза ни од најужаснијих средстава, да би постигла своју цел, бори се овде са српским нехатом и немаром и што до сада Мађедонија није потпуно потпала под уплив бугарски, може се захвалити једино српском духу и осећају тамошњих становника; но ово не може дуго трајати и неуморан рад Бугарске мора савладати српски немар.

Српска школа у Охриду је ових дана затворена, а српске књиге узапћене. На први поглед не би то изгледало тако страшно, а особито за прилике, које су у Турској. Но кад се дубље загледи у ову ствар, она је важна, преважна. Није то дело Портино; то је плод Бугарске, које је добило благослов Аустрије и Немачке; није ту у питању само школа у Охриду, него је то доказ, да се по српску народност у Мађедонији спрема још већи, гори притисак. Па је ли Србија на ово што проговорила? Српски краљ је био у Паризу, а у Србији влада још одјек „шупље фраве.“ Српска влада на ово се толико осврнула, као да је затворена школа тамо где у Индији, јер српска мисао је шупља фраза. Но нама је живо још у глави онај издајнички уговор Србије са Аустријом, ми знамо да уз Александра стоји Милан, да су његови саветници сада напредњаци, чије је срамно дело и она конвенција, све то знамо и због тог стрепимо у срцу. Док је овако у Србији, ти јадна мајко српска на Косову, ви лепе српске земље Мађедонијо и Ст. Србијо, не надајте се ничему, јер је српска мисао шупља фраза, и ви ћете бити све дотле туђа и пуста баштина, по којој ће се плести замке аустриске и бугарске.

Но ипак нађосмо мало утехе. Србија је ћутала, али је проговорио неко, чија је реч меродавна и значајна; проговорила је православна Русија. Онај одговор у „Новостима“ на поклич мађедонских митинга у Бугарској, са којим су Бугари звали европске велесиле да спасу „потиштене“ Бугаре у Мађедонији, значајан је. На тај поклич одговорила је Русија, преко свог јавног мњења Бугарима: свем злу у Мађедонији ви сте криви. Отворено је рекла Русија, да је порта оруђе Бугарске у Мађедонији против Срба, али ли да угоди тројецарском савезу. „Новости“ веле, да Русија не може допустити овако даље, јер је Бугарска и сада задала Европи посла својим мутљањем по Мађедонији, а шта би тек било, када би се појавила сједињена, целекупна Бугарска, а у служби тројног савеза Мађедонија не сме доћи у судбу Румелије и Бугарска се даље ширити не може, јер би то вређало интересе осталих народности, а то не ће допустити Русија и Француска.

Под оним жалосним изгледима српским у Мађедонији, а од данашње ере у Србији, ове нас речи теше. Но није ли то ужас, није ли то јад и срамота, да се за нас, да се за српску мисао мора други да брине, да нас мора други да храни, не били остали живи на земном шару. О, јадни поносе народа српског, о несретна будућности наша, ниско ли те свалише и обалише!

* *

НОВО ИЗДАЈСТВО СВЕТОМИРОВО.

Данас се у Србији забавили припремама за изборе и питају се, шта ће бити, а немају времена да воде рачуна о оном, што је било па прошло. Но кад било, мораће се тражити озбиљна рачуна о овој жалосној, издајничкој појави, о којој је овде реч.

Неки немачки лист пише о диспозиционом фонду у Србији, фонду, који стоји слободно на расположењу појединој влади и о којем она не даје посебна рачуна.

Реч је о влади издајника српске мисли, Светомира Николајевића, за кога је Српство шупља фраза, гола реч без икаква значаја. Добро се сећамо његове владе и оних недела фармазонских, што их је починила. Али нико ни у сну није сањао, да ће се новац, што га српски жуљеви заслужују, употребити на такве издајничке смерове.

Немачки лист вели, да је Светомирова влада потплаћивала новцем стране новинаре, да о њој, фармазонској влади у Србији, лепо пишу и заваравају свет и јавно мишљење. Такво потплаћивање уживале су бечке званичне новине: „Коресподенцбиро“ и „Политичка Коресподенција“, а осим њих добијао је неки др. Розен годишње три хиљаде динара, који је редовно радио на тим листовима. Поред Беча није ни Пешта заостала. Званична „Пештанска Коресподенција“ такође је гризла на овим јаслима. То су новине, за које се дознало, а колико их је још било, за које те новине не знају — бог би их знао.

Живо се сећамо оне велике хвале Светомирове владе. Знали смо, да непријатељи Србије све оно хвале и подржавају, што је на штету и пропаст Србије. Али не знадосмо, што сад знамо. Не знадосмо, да се таква прљава услуга наплаћује жеженим златом. Не знадосмо, да се у Србији може наћи црне душе, осим Милана Обреновића, да и такве грдне душмане своје отаџбине награђује златом. Не знадосмо, да је Светомирова влада тако ниске и покварене душе, да је већи душманин својој отаџбини и од самих пештанских и бечких „пријатеља“ њених!

Живо се сећамо и оне велике прашине, што је подигоше оваки „златоусти“ новинари по разним новинама, кад падоше фармазони и њихова влада. Сав Израиљ, а с њима и многи крштени, дрекнули су: да ће Србија пропасти, кад је и Светомир смењен са владе. Не знадосмо, да то — златно теле блеји. Не знадосмо, за што се по паду Светомирову искупи сва она „златоуста“ тевабија у Београд, да још једном покуша доћи до зоби из диспозиционих јасала Србијиних. Но том приликом се опече. Ситна зоб беше позобана, а њихов „витешки“ Милан Обреновић не имађаше ситних . . .

Образ народни иште, да се та лађа спере са Србије. Срби су од увек давали све за образ, а образ ни за што, а код Светомира и бечко-пештанске му браће фармазона важи: Све за новац и новац за све!

Стари Грци су своје изметнике увидали. Турци својим издајницима дају свилен гајтан. Чеси свог Мрву ножем убијају, а владавина Милана Обреновића српске издајнике — награђује министарским пензијама!

Раде.

Нови Сад, 23. марта.

Нова парница „Заставина“ и преметачина у уредништву „Заставе“. Парница „Заставина“ парницу вија; преметачина за преметачином прекида редован рад у уредништву „Заставе“. Државно надодветништво у Сегедину подигло је и опет штампарску парницу против „Заставе“, као што вели „Пестер Лојд“, због дражења, и у тој ствари издало је брзојавним путем налог овдашњем судбеном столу, да у најкраћем времену спроведе преметачину у уредништву „Заставе“, а у случају, да не нађе рукописа од оптуженог чланка, то да продужи преметачину у штампарији Милетићевој и код особља уредништва „Заставе“ и администрације. Наредба је извршена 21. марта у 9 сахати пре подне. Одговорном уреднику „Заставе“ јављено је тај исти дан у 8 сахата, да дође у суд у 9 сахата. Кад је отишао, јављено му је, да је оптужен чланак у 17. броју „Заставе“ од ове године под натписом: „Нова напаст“. Одговорни уредник дошао је у пратњи истражног судца, његова помоћника, полициска чиновника и редара у уредништво „Заставе“, где је с места отпочета преметачина. Пошто је истражном судцу извављено, да се главни уредник „Заставе“ налази у Загребу на банчиној скупштини, а кључеве је од стола собом понео, то је истражни судац дозвао бравара, те све редом браве дао поотварати и отпочео преметачину, лист по лист. Испало му је за руком, да рукопис нађе. Благодет рада извесних кругова излива се обилно на нас!..

*

Оснивање културног друштва у Словака. Словачке „Народне Новине“ доносе низ чланака о оснивању просветног и образовног друштва у Словака, наводећи, да како политичка тако и друштвена невоља Словака лежи у том, што немају никакве организације, никак-

ПОДЛИСТАК.

ГРОМ ОСВЕТНИК.

Гром се вијо од приморске стране
А удрио по сред Сарајева
Гдје је Синда на ђерђеву везла
Жицу златну по свилену платну.
Шта је везла љепота дјевојка:
Слатко име свога миодрага,
Од приморја Чојковић Павиша,
Жељеника, свога заручника.
Гром удрио, — Синду не шинуо;
Гром удрио, — ђерђев не сломио,
Оста свила каква је и била, —
Гром спухори име на везиву
Кано што је јутрос на уранку
Спухорио латинци на руци
Невјерника, Чојковић Павиша.

Из „Снохватица“ Змајовиних*)

*) Обраћамо пажњу наших читалаца на Змајовин позив на претплату „Снохватица“ на последњој страни данашњега броја. Претплату на „Снохватице Змајовине“ прима за наше крајеве уредништво „Заставе“. А наше пријатеље на страни молимо, да се заузму за скупљање претплате, па или овамо пошљу, што скупе, или непосредно у Београд. Пр. ур.

МАЈЧИНА УЗДАНИЦА.

ПРИПОВЕТКА.

Лепо ти је брате, у том нашем селу. Пре но сунце гране, већ се чује весела попевка вредних радиша, који јатомице врве на посао. Младе снаше обесиле на обраницу котарице, па певајући упутише се шором, пут винограда; момчадија опет да прехитри моме, терају, пуцкају бичем на своје вочиће, који машући главом јаче повуку волујска кола; други узјашили на своје кулаше, па их терају у кас, да све звечи оно путо о врату. Девојке им се смеју, а они их задиркују, док не дођу на раскршће.

Пред сумрак, ето их натраг дому. После мало вечере, која им тад слатко падне, окупе се на рогљу, код деда Марка и баба Персе.

Швигарци и швигарице на мах се ухвате у коло, које се отегне управо до попине куће, а све се лелуја. Гајдаш Ника дува у оно јаре, док не сустане, и онда тек настане кикот и смеј.

Старији људи седну око хладовитог храста, а жене на ону дугачку клупу, па се диване о свачем. Баба Перса има увек главну. Искусила је стара је, за то је њена свагда прва, а и последња. Данас се баш проћеретала.

. . . „Ви'те жене, ово је права напаст. Није него као рекла бих, да у такве људе уђе сам нечастиви. — Буди Бог с нама — и јесте тако! Знате ваљда прије моје, задругу Милића? Ето у њих ушла нека болест, и док прође две три године а сва му деца поумиру, и то још онако красна деца! Кад су се родили изгледали су к'а бор здрави, а на један пут сви почели нешто побољевати. Жуте и вену, мислиш ветар ће их одувати, тако слабе. Сви су били ради да помогну овој беди, ал' бадава не можеш. Попа каже да се та несрећа вуче још од њиховог деде. И од оно доба све мање у задрузи Милића, док ето данас их и нема. Можда човек има и право. Деда им је био одиста жут као восак, а неки веле да се огрешио Богу, па га он казнио. Шта ћете, Божја воља“.

„Да, да, врашка је то боља — прихвати деда Марко. — Ухвати те неки кашаљ, мора да ти душа испадне, и напокон свали човека у гроб. Слушао сам од „писмених“ људи да ју зову сушица. О, не дао Бог ни душману тих мука. Хајд' што једном човеку угаси живот пре времена, него се вуче с колена на колено. Жалост је то на кога се окоми“.

„Бо'ме жалост“ на то ће жене.

*

И он и она, били су пука сиротиња. Од ране младости остао Јоле сироче, Милојка опет изгубила оца кад је била још у пелени, а мајка јој умре од тешке болетице, на две године након смрти родитеља јој.

Причају људи, да су им очеви погинули у рату, кад су оно Османлије, кивне са непослушне раје онако, љуто заратиле са Србином. Сваки ти је то устао на оружје, да одбрани своје огњиште и драгу, крвљу натопљену домовину. На све стране јечи бојна труба, позивајући верне синке за спас рода да се бију. Јунаци опијени славом и јунаштвом својих предака, врве у свети бој.

Е па у та бурна времена, растали се њихови родитељи од својих чеда, растали се, па се више нису ни вратили.

Таман се оженили, а љубе им се завиле у црно. Туже за војном, ал' њих нема. Није им говело да живе, али морали су да живе! Имали су обе пород, синчића и ћерку, па овима је потребна, те још како потребна мајчина нега. Ко би зором пољупцима будио своје чедо, ко би га залагао медом и шећером, а успављивао певајући, како му бабо славно погибе. Нико други до ли мајка.

Јолова мајка и Милојкина, биле су присне друге још из детињства. Када их је иста и једнака жалосна судба постигла, још се већма здружиле, и настојавале, да им се деца љубе, као брат и сестра.

После смрти својих мужева живели су у једној кући. У својима нису могли боравити, јер оба дома тек да се сруше, а они их мало поправе, и продали су их буд зашто. Болело их је, што продају своју тековину, ал' морали су. Нек' се како разболе која, ето ти беде. Ко ће је неговати; но то још ни по муке, ал' шта ће са дететом. Ето и с тога су купили на раскршћу крај попине градине, мали кућерак и нешто земље, те уселивши се у њ, неко су време бедно животарили.

Вредно су обрађивали њиву, па им је те године и наплатила труд. Но крај све бриге, да зараде кору хлеба, морали су се својски бринути за своју децу.

Јоле је био за годину старији од Милојке, мајка га мораде држати на сиси, дуже него што је и сама мислила. Слабачак је од рођења, па се жена у бригу дала за јединцем.

Прошло је две године дана од смрти дечјих очева.

Мајка им још једнако тужне и сетне. Ни-

вих друштава ни скупова. Овом друштву био би задатак, да у Словака бистри појмове о земаљској и општинској автономији и о правима народносним; да пробуди народни понос у Словака, да подиже читаонице и заводе за материјално помагање; да одучава народ од пића ракије; да приређује предавања и забаве и у опће да ради, да словачки језик продре из народа у богате дворове, у жупаније и судове, те да задобије закониту равноправност. — Радујемо се овом покрету наше словенске браће Словака. Много ће снаге и рада морати да уложе, али нека не жале, где је у питању спас народа. У том раду нека их не буне шовинистичка посла, јер што је слободно рецимо т. зв. мађарским културним друштвима, који много даље иду и крајњи им је смер, да остале народности помађарују, слободно је и друштвима осталих народности, које хоће само у оквиру своје народности и свог рођеног језика да напредују и подижу се, а без ичије штете и задњих мисли. Само напред!

Политичке новости.

Угарски сабор.

Обе куће угарског сабора држале су у понедељак своје седнице. У горњем дому бирани су кућевни званичници и поједини одбори. У доњем дому подпредседници и перовође За потпредседнике изабрани су: Алберт Берзевици и Игњат Дарањи. Посланичка кућа је утаначила и дневни ред за још две седнице пре светаца. За квесторе изабрани су и у горњем дому и у посланичкој кући стари и то онде гроф Стеван Сапари, а овде Бела Чаваши.

Атентат на Хенцијев споменик.

У Будиму, на тргу св. Ђурђа подиже се споменик ђенералу Хенцију, који је онде са својих 418 војника погинуо у одбрану цара и отаџбине 1849. године у побуни Мађара. Овај споменик је свагда трн у оку мађарском, нападали су га свакојако, док га нису ноћу од 20. на 21. март бомбом од динамита хтели у ваздух бацити Бомба се распала, полупала све прозоре на оближњим зградама, но самом споменику није много шкодила, тек га мало обила. На исказ др. Тота и основане сумње одмах је потражен и пред истражног судца доведен Андрија Селеш уредник листа „Олваш д“, који је већ због увреде величанства осуђен на по године затвора. Селеш још није признао, но сви су знаци против њега. У бечким дворским круговима изазвао је овај атентат велико негодовање.

Изборно кретање у њитранском срезу.

У Њитри ће бити нов посланички избор, јер је насилно изабрани владин посланик поднео оставку. Влада је поново засукала рукаве и утире пут свом кандидату. Њене потркуше јављају из тог среза, да бирачи Зичијеве народне странке деру заставе владиног кандидата и да нападају на њене бираче. Те вести протуруују хотимице, да би војништву и жандармерији задали посла, те тако насилним путем приуготовили земљиште за нов избор. Неки бирачи деру с кућа заставе владине, али су то они, што су после Латкоцијева избора увидели и искусили владине насилне мере, па прешли међу бираче Зичијеве. Нов кандидат владин је велики бележник Имро Јанић, за кога веле, не ће моћи да искупи за себе онолико гласова, колико је Латкоци имао.

Руски цар и његова боља.

У последње време доносиле су новине вест у више пута, да је млади руски цар Никола II. оболео. Доносиле су, па су и опровргавале, јер нису знале, шта је и каква је боља Сад се потврђује вест, да је цар оболео, а узрок његовој бољи је малаксалост и велики умор у след претерана рада. Та је боља била и код његова оца. Та боља влада мање или више код свију владара, који воде велику бригу о својој држави и народу, а код самодржаца је та брига много већа, што они нису поделили с народом посао управе и владања државног. Руски цар влада над 100 милијуна душа. Ту мора бити много бриге и рада Није никакво чудо, ако болује од многа рада. Но та боља не мора за то, да је опасна. Њој би се дало помоћи, на што се и помишља у Русији, а то је: подела рада и бриге државне између цара, народа и владе.

Стојилов код угарског краља.

Бугарс и министар председник Стојилов био је сад у уторак на аудијенцији у Бечу код цара и краља Фрање Јосифа а одатле је отишао у Берлин немачком цару. Још се не зна сигурно, шта је узрок овим посетама.

Мир међу Кином и Јапаном.

Услови Јапана за мир јесу ови: Јапан иште, да му Кина уступи Манџурску и да плати 700 милијуна јена, а док то не плате Кинези, да Јапанска дотле држи кинеску престоницу Пекинг у опсади. Ови услови су за Кину тешки, те због тога преговори о миру врло слабо и лагано иду напред.

ВЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ.

Београд, 23. марта.

Припреме за избор посланика у Србији. Да се види, шта влада ради пред изборе, навешћемо неколико примера. Како из Чачка јављају, тамо је општински суд избацио из списка гласача преко 140 грађана и ако они плаћају 15 динара непосредне порезе. Грађани су поднели жалбу. — Из Неготина се опет чује, да тамо ни једна општина није и личну порезу урачунала у непосредну, и да у неким опћинама чак није ни указ о изборима објављен. — Председник министарства Никола Христић наредио је свима начелствима брзојавом од 15. априла под председничким бројем 5259, да се пријављена пореза после разреза порезе не узима у обзир при прављењу бирачких спискова, по што би то по уверавању министра финансије, правило велике тешкоће за правилност избора посланика. — Из Богатића јављају, да је председник богатићски, сремски писар са оружаним жандарима почео бирати поверенике, а то није збору целом ни јавио. У пола осам сахати до 100 грађана дође и тражи, да се бирачки одбор образује; но не даде председник и писар, већ збор распусте. Поднета жалба краљу и министру, тражећи законске заштите. Судско решење следовало је по жалби грађана за неуписивање у бирачки списак. Гласове је почео прикупљати председник и кметови. Збор се мирно разиђе.

*

Дао оставку. Тек што је дао оставку министар правде Мика Кр. Ђорђевић, а већ се чује, да је дао оставку и Клерић министар просвете. Чак се чује, да је и цео кабинет дао оставку, али за овај последњи глас не можемо јамчити. Међу напредњацима завладао је читав страх. Они су ван себе од љутине на Ђорђевића, а нарочито на Клерића, јер они врло добро знају, да ове оставке могу да буду кобне по целу напредњачку странку. Они забашурују сваку вест о кризи и свима су се силама упели, да се криза отклони. Клерићу и Ђорђевићу, који су ма и у последњем часу дали оставке и тиме показали, да не одобравају ова безакоња, припада хвала Они су овом приликом осветлали себи образ и са свога карактера отклонили сваку мрљу, која би неминовно пала на њих, да су и даље одобравали ова чуда у земљи. Напредњачка кола окренула су већ низа страну и ако Бог да зауставиће се у каквој провалији, где ће сви поломити вратове. Одавно они лијају, па је време, да један пут упадну у гвожђица.

„М. Ж.“

*

Чебинчева афера. Решењем касацијоног суда једва је једном до краја доведена жалосна Чебинчева афера, која не ће ни најмање служити на част садашњим судовима у Србији. Општа седница касације одбила је разлоге касацијоног суда а примила пресуду апелацијоног суда, по којој су сви осуђени осим Ђоке Новаковића и др. Јакова Ненадовића и то Чебинац на три, а остали на две године затвора.

*

Писмо Симе Матавуља. Сима Матавуљ упутио је једно писмо „Малим Новинама“, у коме вели, да оно писмо, које се држало као његово, и не постоји. Матавуљ нам није казао, зашто је оно писмо пуштено у свет и коме је ишло у рачун, да се он каља, али смо дочули, да су ту били умешани прсти познатих српских непријатеља, да се окаља не само Матавуљ, него и још неке личности, које играју у нас виђену улогу. Мило нам је, што се ова ствар рашчистила. Гледаћемо, да довнамо и лица, која су удесила ову ујдурму и то баш пред изборе, па ћемо их изнети на јавност, да се види, како се нечасни људи и са ђаволом удружују, кад треба неком ископати јаму.

Писмени и брзојавни поздрави

приликом седамдесетог рођен-дана Дра Светозара Милетића, 10. фебруара 1895.

(Свршетак.)

НЕМЕТ. Неустрашивом и најпоштенијем борцу и мученику за српска народна права, честитамо седамдесетгодишњицу. Живео на многаја славни и витешки роде Светозаре Милетићу! — Мика Михајловић, Илија и Лишко Бугарски, Штева Бојин, Никола Стојковић и Спасојко Игњић.

НЕМЕТ. Великом и дичном Србину, честитам данашњу велику славу громким ускликом: Живео на многаја! — Мита Михајловић.

ТИСА ХЕЂЕШ. Мученичe народни, на улазак у седамдесету ти годину, прими искрени поздрав од нас Срба ратара, који ти из дна душе своје желимо од бога свако добро, јест од бога велимо — јер ако Господ не ће чувати града, у залуд не спава стражар, (пс. 127. ст. I-ви). Хвала ти на пожртвованоме раду твоме, за народну ствар, бог те поживео много и дуго, е да би послужио, многима за пример. Та валда јоште живи бог, који чува српски род. Кажемо опет, хвала ти Србине, хвала ти вођо народни. — Милан Бајкић ратар и ц. певац, Влада Грујић ратар и ц. певац, Пера Буљин ковач, Аврам Миладински ратар.

БОС. ШАМАЦ. Честитам наступајућу седамдесету годину; живео на многаја љета! — Ђекић.

ШИШАТОВАЦ. Неваборављени Србине, дични српски мученичe, ми сремски ратари изричемо најтоплију захвалност и благодарност за ваш рад у срећи народа српског. Нека вас праведни Бог још дуго поживи, за узор српској омладини а дику целоме народу српском. — Милинко Бујиновић, Негован Возаровић, Ђорђе Лукин, Васа Жидишић, Ђока Возаровић.

ШИД. За Ваше непоколебиве врлине и заслуге, које сте у целом народу српском стекли, то као Србин зарадовани, поздрављам Вас још у овој години, да дочекате навршење седамдесете Вам године и да Вам Свемогући подари старо здравље и моћ, којом сте свагда Српство не само бранили но и очували на дику и понос Српства од противника на више година. С тога као Србин из свег срца изричем: Име ти се у народу српском за стечене заслуге славило, докле јарко сунашце на небу сијало! — Петар Обркнежевић-Хаџи.

ШИД. Син вашег из млађег доба присног пријатељу поп-Јоце Черевићског поздравља вам 70-годишњицу. Живели на дику и понос целом Српству и роду свом! — Душан Максимовић, трговац.

ШИД. Српска трговачка омладина скупљена данас у једној скромној собици, најодушевљеније поздравља свом заслужном мученику наступање у 70. годину, и најскрушеније моли свевишњег творца, да га чила и здрава поживи и да дочека 100 годишње славље; а његове идеје да пресади у свако србинско срце; нек запламти жаром васколико Српство. Благо мајци која те родила, имала те рашта и родити; ни бриге те сиви тиђу, ми смо с тобом Милетићу, кад извесни куцне час, зови само ето нас! — У име српске трговачке

кад да се насмеју, једино им прелети преко лица болан осмејак, кад виде како им дечица већ пузе и којешта блебетају.

Једног дана ухвати Милојкину мајку баш права тролетница. Мучила ју је три дана, док је напослетку не напусти. Сутра дан оде са својом другом ка попи. Дуго су се нешто диванили, пак се врате дома уплакане. Седну под дуд пред кућом гладајући немо у земљу. Дуго су ћутали, док их у тишина не прекиде невин смеј њихове деце.

Малише се пузећи приближивали својим матерама, устркивајући се ко ће пре стићи. Жене их на изменце изљубише. Гледали су их непомично, и за тим се заплакали. Зашто то?! — То мајке знају.

После недељу дана свали тешка боља Милојкину родитељку у постељу. Сиротица сва се превијала од тешка бола, док пред вече не позове децу и другу. Њој је шапутајући нејасно говорила, и малаксавим нагласила „чувај ми чедо, и учи их нек се воле. За тим их све редом изљуби и растане се од својих милих.

Сутра је дан сахране.

На брзо после тога, почела је и Јолова мати нешто побољевати; данас је боли глава сутра опет прса, те ти бедница поста, кожа и кост. Чуо попа-Милоје за несрећу, па се пожурио, да види шта је са женом. Штета ће бити ако и она оде пре света и времена у гроб, а овамо оставља за собом сирочад.

Кад је попа отворио капицик, види Јола где милује гарова. Нарастао брате, па прави детић! Балата му нешто, а псето ћути и маше репом.

„Но Јоле, где ти је мати?“

„Тамо! рече Јоле уплашено показујући на кућу.“

Попа га помилује, засја му се суза у очима, и оде сиротици.

„Добар дан, снајо!“

„Бог вам помогао господине!“

„Шта радиш?“

„Ево, мучим се. Нег' од куд ви господине?“

„Дошао мало да те обиђем, веле људи зло ти је!“

„О још како зло. Једва се што рече држим на ногама. Сва сам малаксала. Све ме боли. Да Бог да, да доживим свету недељу.“

„Ал' ипак уздај се у Бага, чувај се, па ће те и он сачувати...“

„Та то јест, но... Кад сте већ дошли господине, а ви ме бар саслушајте. Ово вас не бих молила, а шта ћу кад сам сирота а једна ми је нога у гробу.“

„Де реци!“

„Знате оно кад смо ја и моја Милка — Бог да јој душу прости, — пре неког доба били код вас, ми смо вас молили, да се побринете за нашу нејач, а ви нам рекосте — Бог вас чуо — да не беремо бриге. Па је као велим, и што им не би постали други отац. Жене немате, немате деце, па тим их пре узмите. Ја вам не могу добри попо платити за то, но онај горе види, онај плаћа стоструко.

„Ма жено, не мој се даље морити, учинио бих то, а да ми и неси рекла. Толико бар разумем, да ми је то дужност и да тако Бог хоће“.

„Нек сте благословени, а кад сте ми поочим, аманет вам од Милке и мене „чувајте их“, и болесница се зари у јастук, гушећи се од плача.

Честити поп-Милоје, тужно изађе из чађаве кућице и пође дому. По глави су се врзле оне речи „чувајте их“, сад је тек увидео сасма, шта је то мајка!

У недељу после јутрења, звонило је звоно, а по селу зборе „умрла је сиротица“, бог да јој душу прости. Баш се напатила.

Јолова је мајка умрла.

И њу су сахранили.

Јоле и Милојка питају где су им маје, а људи им веле „доћи ће децо сутра.“

Деца остала тежно исчекујући на своје мајке...

* * *

Завиде попи Милоју на његовој деци Јест баш завиде, а имају богме и за шта. Нађикала она дечурлија па стоје као дрен. Онај Јоле прави правцати „ирош“. Кад накриви онај свој шеширић, е да полуде девојке за њим. И што он да мари за друге швигарице, кад ето му његове Милојке. Нађидер ма и за длаку замерке. Не можеш! Што јест, јест, то вам је девојка на свом месту. Лепа и румена као да су је — Бож' опрости — виле родиле. Да је видиш оне црне очи, би рекао да је ватра жива. Пресеку те, па си готов. Пуца срце сеоским момцима, ради су таке љубе, ал' она ништ' не хаје, она има свога Јола. Воле се брате, као да су за право брат и сеја. Попа ужива, па и нехотице рекне „волите се, волите“.

Каже им једном поп-Милоје „децо мени су дани избројани, па гледајте да вас за живота удомљене нађем“. Они се погледа некако испод очију, па се слатко насмеју.

За вечером ће Јоле поочиму: тато, ти ми рече данас да меркам себи одиљу, велиш рад си да нас нађеш удомљене. Не ћу се канити да ти кажем на коју сам намерио, ал' ти на прилику можеш мислити која је?

„А да није Милојка?“ одврати старац, машећи се.

„Јест погоди, она је!“ Јел' дико моја!

„Да! испусти стидљиво девојка.“

„У срећан час децо!“

Седили су тако до поноћи. Говорио је седи Милоје, док се није уморио, а свој говор заврши са речима „да сте благословени! Љубите се децо!“

„Хоћемо, тато!“

После месец дана узели се Јоле и Милојка. Шта ћеш миловали се, волели се, па им годи што су сада рођени.

* * *

Много ти се променуло у овом селу за ово десет година.

Знате л' оног доброг поп-Милоја, е ви'те тај је умрьо, понда и онај Јоле његов син сав пожутео, ка да га виле сисају. Кашљуца, па се онда јако закашље, мислиш душа ће му испасти. Негује га љуба Милојка, негује, ал' бадава божја воља. Сваким даном горе. Зло па зло, никад боље. Још се добро држи, не лежи васцели дан, нешто хода нешто ради, оде у градину а све гледа у земљу.

омладине (обеју вера) Данило Т. Дамјановић.

ШИД. Поздрављамо ти данас седамдесети рођен дан; дао Бог живео нам на понос још много година, то ти желе твоји поштовачи — Шиђани.

ШАТРИНЦИ. Народном борцу и великом Србину поздрављамо седамдесетогодишњицу. — Андрија Богдановић и шатринački Срби.

ШУЉАМ. Љубимо руку српског народа мученику дики и поносу Српства; уворитом старцу Светозару Милетићу 70-тогодишњицу, живота честитамо. У здрављу да проведеш свој од свемогућега Бога творца, опредељени век, дао Бог да доживиш твоју мисао остварену, која никада погинути не ће. Живео! — Јаша Бошковић, Мија Бошковић, Панта Бошковић, Јеврем Апић, Живан Јуришић, Ђока Манастирац, Игњат Јуришић, Ђока Радосављевић, Живан Милинковић, ратари.

Вести из привреде.

Прокоп између Дунава и Саве. Могли смо читати, да се озбиљно смера прокопати канал између Саве и Дунава, који би био приступачан и за парне бродове. Једно спољно финансиско друштво помоћу извесне холандске банкарске фирме изаслало је своје мернике да прегледе земљиште и план, који је начинио члан горњег дома Коломан Миксат. Канал би се почивио од Борова на Дунаву, украј Вуковара, па би просецајући Срем, ушао у Саву код Шапца. По томе, он би како са Дунавом односно Савом, тако и са железничком пругом, с обе стране, био у непосредној вези. Дужина канала износиће по прорачуну око 80 километара. И кад се узме у обзир, да је до сада у железничком саобраћају преко Земуна, простор између Босне и Херцеговине и Будимпеште требао влак пројурити неких 485 километара, онда је прокопавање овога канала, с привредног гледишта од неоцењене важности. Ради се чак на томе, да канал буде тако дубок и широк, како би по њему могли да плове и већи речни бродови. „Т. Г.“

*

„Занатлиско раднички савез,“ који постоји у Србији као удружење, ради неуморно, да створи стоваришта за занатску прерађевину. Испрва је била реч, да се та стоваришта подигну путем акција, али се у последње време од тога одустало, те ће се иста подићи на уделе, који ће се продавати само по Србији и искључиво привредницима. Од колике је вредности установа таквих стоваришта, не треба причати.

*

Пољопривредне школе у Русији. Пре неки дан донеле су новине, да је руска влада одредила по милијуна рубаља само за преустројство једне више пољопривредне школе; сад пак јављају, да у Русији постоје 75 пољопривредних школа и то 3 пољопривредне велике школе, 9 средњих и 60 основних. Прве три пољопривредне школе посећују 2.000 слушалаца. За оснивање ових школа нарочито су министарству на руци руска пољопривредна друштва. Ц. Г.

*

Трговина јаја у Русији. Од тридесетину година на овамо опажа се жив напредак у трговини јаја у Русији. А у последње време дошло се већ до тога, да је Русија уврстила живинска јаја у ред осталих својих редовних извозних производа. Она је почела, да извози јаја прво за аустијске трговe. Чисто изгледа невероватно, али је непобитна истина, да је она извозила по 10—15 хиљада вагона јаја преко године, што чини просечну вредност од неких 25 мил. рубаља. Ова врста производње распростила се по највише у пограничним губернијама и у Пољској; а у најновије време опажа се, да се и становништво средње Русије све више занима овом производњом. Има места, која су кадра, да истуре годишње по 200—300 вагона јаја. Сад Русија увелико извози јаја не само за Аустрију, него и за Немачку, Данску, Холандију, Инглеску, па чак и за Сједињене Државе у Север. Америци. Ц. Г.

*

Поуздано и јефтино средство за пречишћавање воде, то јест, за убијање свију шкодљивих клица и ситних животињица у води, успешно се употребљава стипса. На 1 кубни метар воде довољно $1\frac{1}{2}$ грам стипсе. Опитима се показало, да се вода, у којој је на сваки кубни сантиметар долазило 1200 шкодљивих клица и разних животињица најразличнијих врста, на горњи начин потпуно пречисти и све клице одмах умртви. Ово дејство тога иначе нешкодљивог средства изгледаће вероватно свакоме, пошто сви знамо, да се стипса при запаљењима гуше и катарима већ одавна употребљавала с успехом за испирање болесних места, а њено лековито дејство и потиче увек отуда, што она убија оне животињице, које проузрокује болест.

Вести из места и са стране.

Нашим ратарима. Обраћамо пажњу наших ратара на бројеве од петка, које од почетка ове године са свим тако уређујемо, да и садржином и начином писања могу бити приступачни свакоме нашем ратару. Цена је за ове бројеве 3 фор. на годину или 75 новч. на четврт године. Ми чинимо све, што можемо, да би „Застава“ продрла што дубље у народ, да му буде будиља свести за права му и чувар светиња народних, те за то чекамо и помоћ од народа тим пре, што се на „Заставу“ подигла и хала и врана, да јој саломи крила; а особито у овај час, када се диже и опет нова парница против нас и када кауцији „Заставиној“ прети — нова напаст. Ратари, прионите! Тиче се свију нас!

Дете — вештак. Бранислав Хуберман, Пољак, сад му је тек 10 година, прославио се више пута, као свирач на виолини. Ових дана давао је концерте по Бечу и веле, да је просто очарао Бечлије. Али тај успех није прошао на суво. Давао је 10 концерата и од улазница је добио 26.000 фор. Толико новаца није још ни један уметник зарадио ни годинама, колико је ово дете зарадило за неколико дана.

Пазите на децу! Сваким даном можемо чути, како настрадају деца због непажње старијих, за то не би требало никад децу остављати саму код куће. Да заиста треба тако чинити, сведочи нам и овај грозни случај, који се ових дана догодио у Суботици. Један сељак оде ових дана са својом женом од куће, а своју девојчицу оставише саму. Кад су се вратили кући, нађоше у место детета — пепео од њега. Кад су родитељи отишли, дете се играло са жигицама, ове се ваљда трењем запалиле, па ухватиле хаљине, те је девојчица тако изгорела, да је од меса и костију само пепео остао. — Овај случај треба сваког да подсети, шта се све може због нехата догодити.

За што човек мора учити пливати. Све животиње пливају по природи; човек пак против плива само тако, ако се нарочито научи. Учени су људи тражили објашњење овога у првобитним и наследним навикама. Скоро све животиње, кад им опасност каква прети, налазе спас свој у бегству; покрети брзога хода служе им такође, да се могу одржати у води и пливати у њој. За првобитна човека, који је најчешће живео у шуми, најбољи начин, да избегне опасност, састојао се у пужењу по дрвећу. И данас, кад неко падне у воду, он производи исте покрете, бацајући наизменце руке у ваздух и мрдајући ногама, као да хоће, да се уз дрво пење. Али у том случају, последица ових покрета јесте та, да он више тоне, јер подизањем руку утапа се глава

Шта кошта годишње један војник. Колико стаје државе овај „благотворни“ мир под бајонетима, може се видети из ових бројева: Аустро-Угарску кошта годишње један обичан пешак — војник 221 фор. Војник од ловачке пуковније 246 фор. Коњаник 408 фор. Тобџија 349 фор. просечно, нашу државу стоји један војник 300 фор. годишње. Немачку кошта годишње један војник 406 фор. Француску 318 фор. Италију 366 ф. Енглеску 1000 ф. — Толико смо само могли добити података, а где су још друге државе, које војници тако рећи упропашћују.

Какав је данашњи први Мајстор фармазона. Пре кратког времена изашло је дело „Адриано Леми, глава слободних зидара“ од једног многогодишњег талијанскога слободнога зидара. По овој књизи садањи је владар слободних зидара у 63. години, а цео је његов живот, низ злочинстава. Као младић од 21 године осуђен је на 2 године ради фалзификовања јавних исправа. После, када се ослободио затвора отишао је у Цариград, где је прешао у Јевреје, и тим стекао наклоност богатих цариградских Јевреја. Године 1849. упознао се у Цариграду са Лајошем Кошутом, који га је узео за слугу, те је постао његов поуздани тајник. У ово доба покрао је грофицу Сапари, којој је однео све драгоцености, и ради ове крађе би и сам Кошут доспео био у затвор, да није запретио покраденој грофици, да ће изнети њезину поверљиву кореспоненцију. Год. 1851. отишао је Леми са Кошутом у Америку, где је Кошут прешао међу слободне зидаре. Онде је низ почињених злочина одпочео 21. септ. 1852. са атентатом на тосканскога министра Балдасероиа. Источни рат год. 1853—56. изазвали су слободни зидари, јер је тадањи енглески министар Палмерстон био један од њихових људи. Леми је једном рекао: „Да нисам Талијан, хтео бих бити Прус, јер две једнаке мржње гајим: на Бога и Француску“. Те се изјаве слободни зидари доследно држе, то им је програм. Леми је врло богат, а обогатио се монополом дувана, којим је многе садиоце дувана упропастио и народ управо исисао. За главу слободних зидара изабран је преваром и ради тога су се избора ови разделили у два табора. Ако се придржимо оне старе: с главе риба смрди, онда ћемо видети по глави, какви су и остали фармазони.

Кинески језик у руској гимназији. Руски цар Николај II. наредио је царским указом, да ђаци на гимназији у Владивостоку морају учити кинески језик као обвезан предмет.

Несрећан случај у Оксфорду. У свеучилишту у Оксфорду (Енглеска) догодио се ових дана овај несрећан случај: У дворницу за испитивање утецаја животиња на човечје тело, довели су једног великог пса, који је био бесан. Узица, којом је пас био свезан била је врло слаба, те се пас некако одреши, те јурне на ђаке и стане их редом гристи. Сви се збунили и тек у последњем часу зграби један ђак маказе и прободе пса. Од седморо ђака, које је пас угризо, тројица су већ умрла, а четворица се у грозном стању боре са смрћу.

Дижите школе! У Ер-Михаљфалви има јеванђеличка црквена општина кућу у главној улици, сазидану од черпића. Читав низ година узимали су ту кућу Чивути под најам за своју школу. Но кад им школско надзорништво забрани, да у тој трошној згради држе школу, они назидају себи нову зграду, а јеванђеличка општина из тврдоће смести своју школу у стару, трошну зграду, ма да су је свештеник и учитељ опомињали, да то не ради. Пре осам дана, баш у петак, догодио се у овој школи ужасан призор. По подне око три сахата, за време саме наставе поче падати у школи велико комаће од зидова. Учитељ, свагда присебан човек, досети се јаду, те викне на дечаке: „Под скамије!“, а сам дохвати врата и измакне на поље. У тај мах сруши се зграда уз јаки тутањ. Људи на то поврве и избаве свих седамдесет и троје ученика, од којих је само петоро задобило лаке озледе. — Општине! Дижите школе, деца вас моле!

Најновије вести.

Ново из Србије. Како се хваста „Пестер Лојд“, влада је у Србији победила при изборима повереника изборних. Према том избору нада се и већини посланика. — Касација је потврдила пресуду апелације у Чебиничевој ствари. — 10. маја долази краљева мати Наталија у Београд. Спрема јој се свечан дочек, при којем, веле владини кругови, учествоваће изасланство народне скупштине. — Шта ће од свега овог заиста и бити, дознаћемо на скоро.

Победа антисемита у Бечу. При накнадним изборима добили су антисемите пет места, а либерали два. У свему имају либерали 74, а антисемите 64 члана за општинско веће у Бечу.

БРЗОЈАВ „ЗАСТАВИ.“

Загреб. (Стигао 23. марта у 3 сахата по подне.) Јуче у скупштини „Српске Банке“ било је 13.936 деоница заступљено са 2374 гласа из свију крајева наших. Уписано је 45.795 деоница, које ће се смањити на 45.000. Деоничара има 5.300. Изабран управни одбор од 19 лица и надзорни од 5. Сви закључци једнодушни. Забава сјајно испала. Одушевљење велико.

Стање воде.

	марта	21.	а	22.
Дунав под Бечом	— — —	2.10	—	1 86
Дунав под Пожуном	— — —	5.77	—	5.48
Дунав под Будимпештом	— —	6.06	—	6.20
Дунав под Мохачем	— — —	6.26	—	6.00
Дунав под Новим Садом	— —	5.21	—	5.37
Дунав под Панчевом	— — —	5·17	—	4·41
Дунав под Оршавом	— — —	4·70	—	4·98
Тиса под Сегедином	— — —	7.18	—	7.38
Тиса под Турским Бечејем	— —	5.45	—	5.67
Тиса под Тителом	— — — —	5.32	—	5.49
Сава под Загребом	— — — —	2.60	—	2.65
Сава под Старом Градишком	—	7.51	—	7.58
Сава под Митровицом	— — —	6.13	—	6.29

Дозвала Милојка баба Манду да види она шта је то са њеним мужем.

Донели јој воде, донели јој лојанице, љуте комовице и бог те пита шта ти је све наискала. Мешала је нешто по чинији, три пут четир би гуцнула ракије, вели да ће боље бити по Јола. Па онда упали лојанице; шапуће а нико не зна шта. Крстила се и клањала, да човеку додија, те ти љутита одјури на поље.

Пита Милојка врачару:

„Шта је бако, да л' ће преболети“.

„И хоће и не ће, ал' пре не ће нег' што хоће“. И повуче још једном добар гутљај оне комовице, па оде.

Изађе Милојка и упути се ка Јолу.

„Јоле!“

„Ој?“

„Како ти је Јоле?“

„Ка јуче!“

„Што те боли!“

„Све!“

„Хоћеш ли одолети бољи?“

„Тешко!“

„Како тешко, кад ћеш дете добити за који дан...“

„Дете? па још ако је син, онда мораш оздравити!?“

„Да ће Бог...“

Добио Јоле сина. Нестало му са чела оне суморности, нека блажена радост лебди му на лицу. А сирота Милојка, и њој пао камен са срца. Није шала, Јоле мал' што не плати главом, па шта би она бедна тад. Штап у руке, па у свет, јер данас нема милостиње. Не ће заборавити Бог ни на сиротињу.

На крштењу су му надели име Милоје.

Радује се Јоле радује се и Милојка.

Јоле болан, ал' бољу прикрива; а што би и мутио радост, кад зна да једаред мора под земљу, а пре, а доцније...

„Буји баји моје чедо мало...“ чућеш вечером, кад мајка успављује своје и Јолово јединче — малога Милоја.

* * *

Данас је управо три године, како је Јоле умрио.

Отишла Милојка са Милојем, на његов гроб. Дуго су нарицали па се вратили дома. Очи им се зацрвенеле и од многа плача.

Баш ти је човек, као нека сиграчка. Мораш и плакати и смејати се, а није ти до смеја. А тако и сирота Милојка. За војном лије суза, жао јој; пред сином се мора и нехотице насмејати, кад је пита; једно те једно:

„Мајо што си тако тужна,“ зар не волиш свога сина?“

Милојка се усиљено насмеје на то, ал' ипак сакрије две сузе.

Једна је суза за Јола а друга је за Милоја.

Расте јој синак, да на први поглед мислиш, е је превалио двадесету, а овамо су је на Петровдан осамнаест прошло.

Јест Бога ми, тај ти је Милоје баш прави момак. Леп је, као оно Јоле кад је био у његовим годинама.

Воле га маја, Бог зна како. Чува га ка зеницу ока свога, ка кап воде, та он јој је сва утеха, он је њена узданица.

Добро се још држи Милојка. Бледа је, није онако при снази, као у оно време, кад је девовала, сваки час је нешто пробада, ал она ради, ради се Милојем као мрав.

„Окај се мати посла. Ту сам ја па ни бриге те! тад ће Милојко мајци рећи.

„Ви'ш сине, то ми је мило што ме тако штедиш, а и треба! Знаш како је, мајка сам ти, па се морам 'вако болна чувати, бар да те дочекам... то јест ако Бог да. И ипак не шкоди мени рад, кад ми није до сад шкодио, а већ теби сине да није тешко, јер ти се ми мој јединац, моја узданица, па не мој да се мајци поболиш.“

„Чуваћу се Мајо!“

„Чувај се рано мајчина, — чувај!“

Било је то лицем на светог Пантелију. Жеже сунце, мислимо изгореће земља. Жалопек да ти се мозак упали, па с тога нигде живе душе.

Тог дана отишла Милојка са сином на свечаре код кмет-Мије. Позвао их човек, на три недеље пред свог свечара, да му дођу ка мили гости.

По ти се село накупило у Мијину дому. Пило се играло се до поноћи, а кад и она превали разишао се свет.

Сутра дан, заболи Милојка глава. Болела га до подне, а пред сумрак њему на мах зло.

Уплаши му се мајка, те брже дај сирћета, таре му главу, ал' не поможе. Сав се згрчио, од јака бола. Стење, кано да се свалила стена на њ. Мати му се дала у бригу, па само видев да му ништ' не помаже, а она упали кандило пред светог Пантелију, па се моли њему да јој он помогне.

Клечећи, па час по, шапне: „Сачувај ми моју узданицу“.

Милоју сваким даном горе. Чуле жене за напаст, те се згрнуле око болника. Све нешто шапућу, а мајци му говоре: „Не бој се жено, оздравиће“.

„Да бог да“, завапи Милојка.

На недељу дана, после светог Пантелије зовне Милоје мају.

„Мајо, зовни попу, да мало дође“.

„Хоћу сине!“

Мало томе потраја, а поп-Миленко са Милојком, тако рећи дотрчаше.

Поп-Миленко причести Милоја, тако је он желео.

Милојка се нагла на постељу синовљеву, па кад-кад запита:

„Хоћеш сине што?“

Милоје само мало дрмну главом, не ће ништа.

Опет клече пред светом иконом и моли оца Николаја.

„Сачувај ми узданицу“.

* * *

Последњи звук ситна сеоска звона, изгубио се у вечерњој тишини. Неког је огласио.

Огласио је Милоја. Оде и последњи огранак ове породице.

Он је умрио, њен јединац, њен Милоје.

Сирота Милојка иде селом, разбарушене косе, вичући: „Вратите ми узданицу!“

Полудела сиротица за својом узданицом.

Е шта ћеш, Божија воља!

Нови Сад. Н. Ђ.

Трговина.

Нови Сад, 23. марта. Пшеница прве каквоће 6 ф. 60— нов. Пшеница средња 6 фор. 20—40 н. Пшеница лакша роба 6 ф. ——— новч. Наполица 5 фор. 80 нов. Јечам 6 фор. —— н. Зоб 6 фор. 20—30 нов. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—20 н., Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор., дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 40 н.
„ средњи . . . 38 н.
„ лаки . . . . 36 н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 10—20 ф. по комаду.
Јагњци . 5—12 ф. по пару.
Овци . . —— ф. „

*

Беч, 2. априла. п. рим. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 7.427 к., а дошло је 2582 ком. млађе врсте и 4559 комад угојених мађарског соја. Свега 7.141 комада дотерано.

Трговина је жива. Прима роба тражена.

Продавало се:
Прима роба 44—44½ н. изнимно 45 н.
Средња „ 40—42 н.
Сремска „ 40—42 н.
Назимад „ 38—44 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 43 ф.
„ „ масти . 46 ф. Све од 100 кгр.

*

Беч 1. априла п. р. 1895. (Извештај са воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 5692 т. ј 2630 мађарског, 1241 галичког и 1821 немачког соја, а продавали се: мађарски од ф. 51—59, прима до ф. 62, галички од ф. 54—59, прима до 61, немачки од ф. 55—65, прима до ф. 67, за 100 клг. клане тежине.

Тим узроком, што је са овдашњег вашара извоз опет дозвољен и што је усљед тога велики број страних купаца присутан био, била је данашња трговина много живља.

Потчињена марва, бикови и краве од ф. 24—36 за 100 кила живе тежине. Српска и босанска марва није била данас заступљена.

*

Беч 2. априла п. р. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Тражња је била доста жива те су и цене за маленкост на више ударили.

Пријављено је било свега 7427 комада, а смештено за продају 258 лаких и 4559 дебелих свиња мађарског соја.

Продавало се:
Прима роба од 44—45 новчића
Средња „ „ 41—43 „
Лака „ „ 36—40 „
Назимад „ 34—42 „
на килограм живе тежине без потрошарине.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ОГЛАС
(ОДНОСНО ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ)

Ових дана предао сам у штампу почетак

СНОХВАТИЦА ЗМАЈОВИНИХ.

Оглашајући то, ваљало би ми бар што-што наговестити, да се зна шта нудим читаоцима на читање и на куповање; то бих и учинио, да није прошле године десетак песама из ових „Снохватица“ штампано у разним листовима и календарима, па коме се то није свидело не ће му се свидети ни оно што даље долази, тај ову књигу нека и не узима у руке (сем ако је по занату или по инату критичар), — а ако је ко у оним примерицама што су до сад истрчале на јавност нашао нешто што му укусу годи, тај ће тога, мање или више, наћи у целој збирци коју сад почињем издати.

Ето то је моја сва препорука.

„Снохватице“, по природи постања свога немају довидна свршетка за трајања живота, и памћења мојег. У повољним околностима могло би их бити 10 до 15 до 20 па и више свезака. Прва и друга сваска већ је дата у штампу, трећа је спремљена да би је одмах могао издати, а и још за неколико свезака има нешто по артији, — али то само наговештујем.

Прву и другу свеску „Снохватица“ морам да издам сам, — (да будем књижар, трговац, ма да немам трговачка дара), јер, да први кажем, кад је Матица Српска наградила I. и II. свеску „Снохватица“ ја сам се надао да ће који Ferleger куцнути на моја врата са питањем: Шта си наумио са „Снохватицама“? — Али то се није догодило; Ferleger-и наши имају мало друкчијих дела за издавање, — а главно је да не морају руку дубље у џеп турати.

И тако шта знам, — првој и другој свесци „Снохватица“ бићу издавач сам.

I. и II. свеска изићи ће (уједно везане) за два, а најдаље за три месеца дана. Имаће 8 табака обичнога октава. Цена ће бити 2 динара или 2 круне разаслаће се о мојем трошку поштанским попримом. За то се новац не мора слати у напред, — али молим да ми се сваки абонент што пре пријави, да могу од прилике знати колико примерака ваља штампати. Скупљачи, који пристану да се за њихове уписнике могу књиге на њих поштанским попримом слати добиће од 10 књига једанаесту приде.

Но може се и претплатити. И за претплатнике је ова (двојна) свеска јефтинија: 1 дин. и 60 пара или 1 круна и 60 фил. То уводим за то, што штампарији треба на рокове плаћати, а ја готовине намам. Рок за претплату је до 20. априла ове године., а претплата се шаље мени у Београд.

Даље свеске „Снохватица“ — т. ј. ако их наша публика хоће, — изилазиће у размацима од 4—5—6 месеца. Свака свеска изнеће 4—5—6 табака а цена ће јој бити 25 пара (25 филера) по табаку. И врло би ми повољно било кад би се пријавио што већи број оних, који би се изјаснили да ће куповати све свеске „Снохватица“, догод буду излазиле. Имена њихова штатпао бих у овој I. и II. свесци, а на тој основици лакше би се нашао добар издавач осталим свескама, те би скинуо са мене тај, мени немио, мени дангубан посао издавачки.

На ово обраћам нарочиту пажу поштоване публике.

Молим српске листове, који према мени нису непријатељски расположени, а и хрватске, да овај оглас оштампају, или цео и бар у изводу.

У Београду 16. марта 1865.

Др. Јован Јовановић „Змај.“

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У суботу 25. марта (6. априла): **„Циганин“**, позоришна игра у 3 чина с играњем и певањем, написао Е. Сиглигети, превео Јустин Милан Шимић, за српску позорницу удесио А. Хаџић.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Црквени одбор, српске православне општине жабаљске — пошто је многоуважена госпођа **Марија Алексијевић**, рођена Панин, велеседница сентомашка и становница жабаљска са основним писмом својим од 12. (24.) фебрура 1895. г. поклонила цркви жабаљској пет кат. ланаца земље у жабаљском хатару са тим расположењем: да се од исте у жабаљској цркви годишње један парастос одржи за покој душе њеног умрлог супруга **Мите Алексијевића**, велеседника и негда становника сентомашког, а остатак од истог прихода, да се употреби на испомагање издржавања овдашњег српског православног парох. свештенства — закључио је, да се на овоме дару стави у записник захвалност и иста путем новина и српском свету саопшти — што потписани по дужности својој овим радо извршујући, из дубине душе кличу:

Живела добротворка црквежабаљске, Марија Алексијевић, рођена Панин!

Из ванредне седнице црвеног одбора, држане у Жабљу 26. фебруара 1895.

Милош М. Попић, парох и прота жабаљски — **Сима Дракулић** председник

Душан Мушицки, перовођа.

ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Српска православна црквено-школска општина у Новом Саду, издаваће путем јавне дражбе своју и фундацијоналну земљу под најам за кукурузе, и то: у понедељак 27. марта (8. априла) из јутра у 8 сахати на Миланковићевом салашу; у уторак 28. марта (9. априла) из јутра у 8 сати на Камендину и Мртваљошу, а исти дан после подне у 2 сахата на Ченеју.

Дражба ће се одржати на лицу места.

Условија се могу видити у општинској писарници и на дан дражбе на лицу места.

У Новом Саду, 21. марта (2. априла) 1895. год.

АРКАДИЈЕ МАРКОВИЋ књиговођа. — **П. ПОПАДИЋ** потпредседник.

2—3

ЦЕНТРАЛНИ КРЕДИТНИ ЗАВОД
У НОВОМ САДУ.

Да би се могле укаматити и најмање уштеде и да се шири воља за штедњу, решили смо се да издајемо

КЊИЖИЦЕ ЗА НЕДЕЉНЕ УЛОГЕ.

Књижице гласе **на једну или више** честица а уплаћује се на сваку честицу по **50 новчића** недељно.

Улози ови трају 3 године или 156 недеља, и носе

5% КАМАТЕ.

Док уплате теку, могу се подићи две трећине од уложеног новца, а кад се наврше три године

ИСПЛАТИЋЕ СЕ САВ УЛОГ СА КАМАТОМ ЗАЈЕДНО.

Књижице за недељне улоге могу се добити сваког пословног дана од 9—12 сати пре подне на заводској благајници.

С поштовањем

ЦЕНТРАЛНИ КРЕДИТНИ ЗАВОД
ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО.

1—1

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Кућа под бројем 573. у Турском Бечеју, на првом месту на ћошку госпоцке улице, преко пута од властелинске писарнице, у непосредној близини пијаце, главна пасажа у Арач-Врањево, за трговину сваке врсте особито згодна, продаје се из слободне руке. Ближа извешћа на лицу места код г. Јована Малетића и у администрацији овог листа. У кући се налази 1 дућан, 6 соба, велики магазин, 2 кујне, 2 шпајза, 2 подрума, леденица, више комора и бунар. Односно за издавање у истој кући од 1. маја т. г. 1 дућан са шпецерајским штелажима и са станом заједно, састојећи се из 2 собе, кујна, шпајз магазин, комора и подрум.

1—2

МАНУФАКТУРНА И МОДЕ ТРГОВИНА
АНТОНА ФИШЕРА
У ВУКОВАРУ

тражи 3 помоћника који потпуно знају немачки, мађарски и српски. Оферте на немачком језику са ознаком колико траже солера и кад могу у радњу ступити, нека упуте на фирму. 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ПЕТРОВИЋ И МАРКОВИЋ
У НОВОМ САДУ

потребује једног млађег помоћника који може одмах ступити. 2—2

ДЕТЕЛИНА ЛУЦЕРКА.

Оригинално семе из Француске.

(Ово је семе прегледала и са пломбом снабдела аустро-угарска државна прегледна комисија у Бечу).

5 кила поштански свежањ кошта:

са поштарином заједно за Аустро-Угарску — — — — — 4 ф. 50 н.
са поштарином заједно за Босну и остале земље — — — 4 ф. 80 н.
50 кила у оригиналној врећи — — — — — — — — 36 ф. — н.
100 кила у оригиналној врећи — — — — — — — — 70 ф. — н.
Начета 1 кила 80 новчића, 10 кила — — — — — — 7 ф. 50 н.

Остало семење изврсно, ваљано и скорашње, пољопривредно и баштено, као и питомо воће и племените руже, баштених алата и бритве за виноградаре нуди

СЕМЕНАРСКА РАДЊА
Воина Јовановића
у Новом Саду. Главна пијаца, до апотеке г. Плавшића.

и шаље свој илустровани ценовник сваком на захтевање бесплатно.

Моју шпецерајску радњу на житној пијаци, код „црног петла“, вољан сам уз повољне услове предати. 2—

ТВОРНИЦУ ФИЈАКЕРА
КАО И СВИЈУ ВРСТА КАРУЦА ОТВОРЕНИХ И ЗАТВОРЕНИХ,

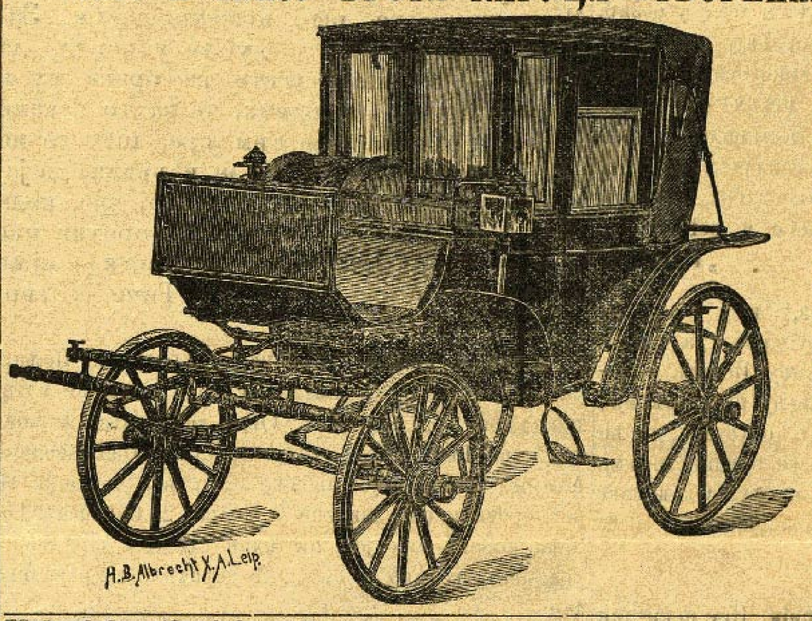

отворио сам, те примам да правим каруца, затворена и отворена кола и друге послове, што спадају у ову струку; даље примам на оправу стара кола и у промену нових, као и поткивање коња. — Овим најучтивије умољавам, да ми ме што многобројније посећивали.

Нови Сад.

С поштовањем
Јован Мунћан
кисачка улица бр. 19.
у сопственој кући.

4 5

БЕЧ — VI. Mariahilferstrasse 35.
М. НАЈМАН
ОСНОВАНО 1845.
БУДИМ-ПЕШТА — IV. Muzeumring 1.

Арад, Дебрецин, Вел. Варадин, Темишвар, Панчево, Загреб, Ријека, Сарајево, Тријест, Љубљана, Београд, Ниш, Крагујевац, Софија.

Да би многостраним жељама мојих многобројних муштерија одговорио, затворио сам своју досадашњу трговину у **Новом Саду, на главној улици у Недељковићевој кући** и отворио

НОВО СТОВАРИШТЕ
МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

Да би се свака забуна избегла, слободан сам п. н. публику известити да се моје

СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА
ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЧАКЕ
ИЗРИЧНО НАЛАЗИ
НА ФРАЊЕ ЈОСИФОВОЈ ПИЈАЦИ БРОЈ 7.
ДО ГРАНД ХОТЕЛ МАЈЕРА
ПРЕКО ПУТА ОД „ГВОЗДЕНОГ ЧОВЕКА“

и никакву другу радњу у Новом Саду неводим нити с којом у свези стојим.

Робу само најбоље каквоће. Цене строго утврђене.

С поштовањем
М. НАЈМАН
ИЗ БЕЧА.

4—24

МОЛИМ ДА СЕ ПРОЧИТА

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду.